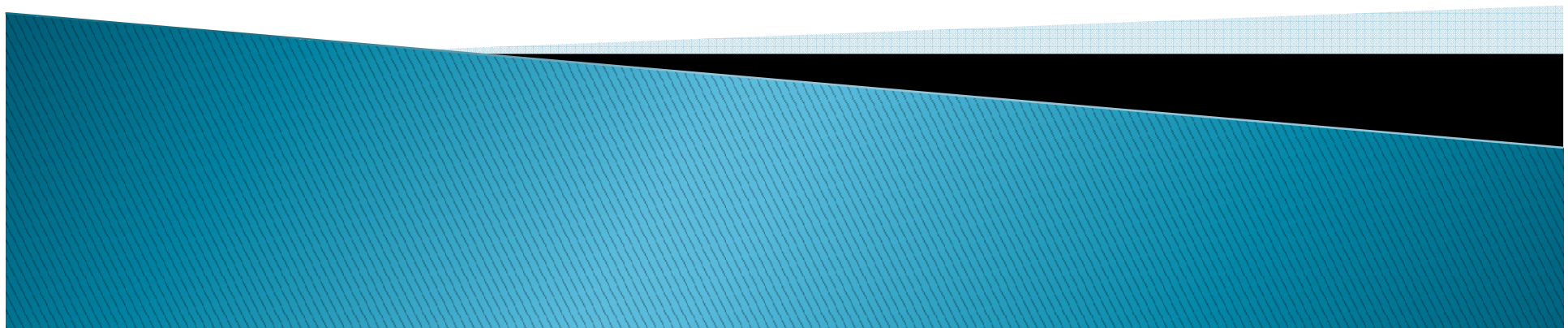

Odchod do důchodu v kontextu předchozí genderované životní biografie

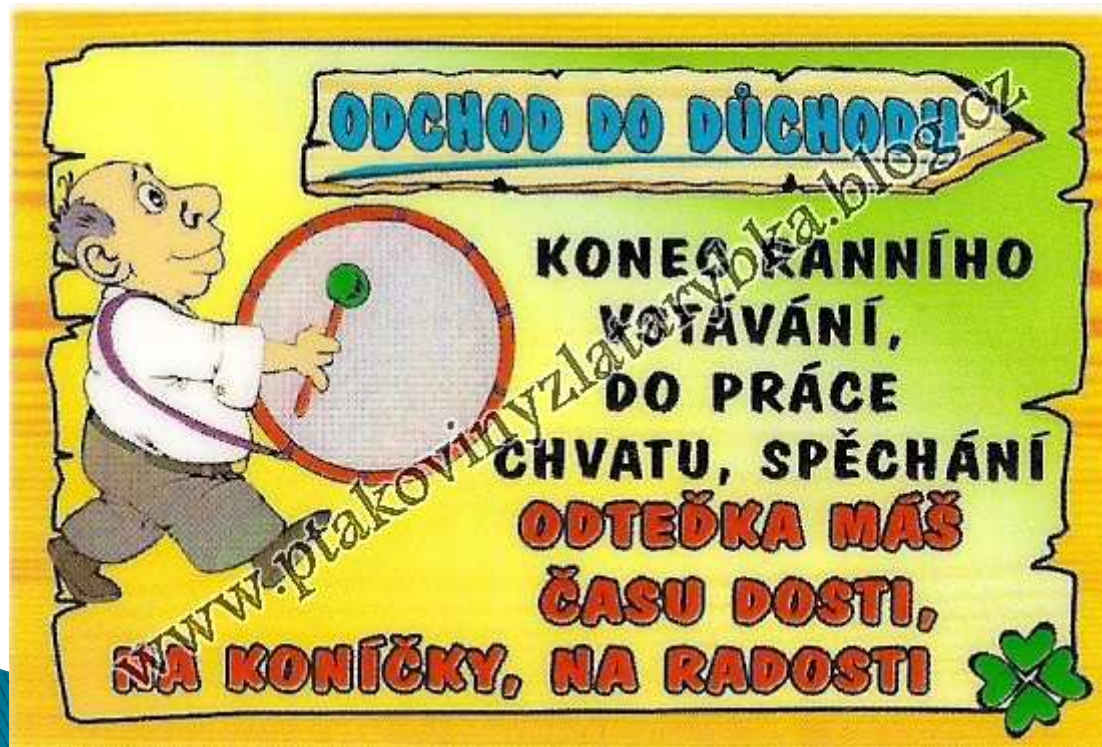
PhDr. Jaroslava Hasmanová Marhánková, Ph.D.

Tato studie vznikla v rámci projektu „Destandardizace životní dráhy v současné české společnosti“
(grant č. 403/09/0038).

RŮST VĚKU ODCHODU DO DŮCHODU

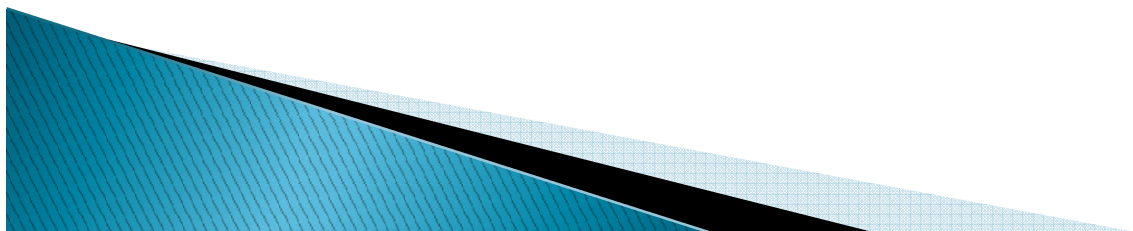
2010	2011	2012	2013
62,00	62,17	62,33	62,50

Metodologie výzkumu

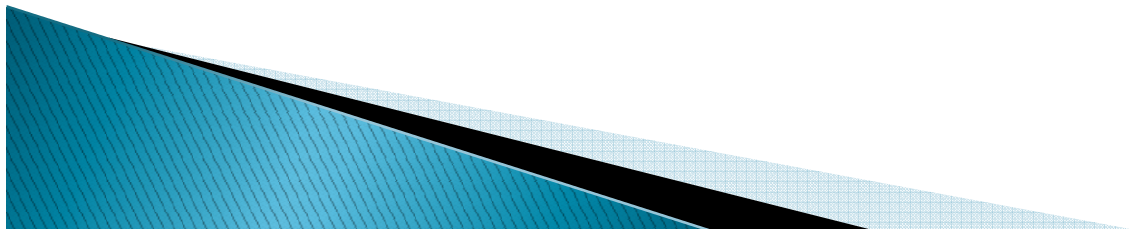
- ▶ 23 biografických rozhovorů (7 mužů a 16 žen) s lidmi staršími 62 let, jež již odešli do důchodu
- ▶ Snaha o zachycení heterogenity zkušeností i sociálních pozic

→ rozhovory zaměřené na převyprávění vlastního životního příběhu

Témata prezentace:

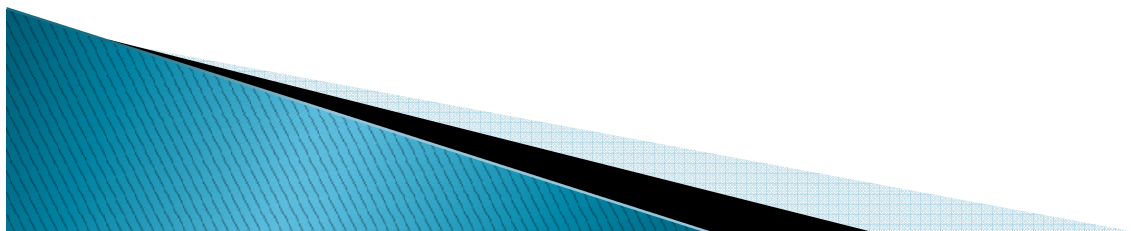
- ▶ Jakým způsobem v biografických narativech vystupuje tranzice odchodu do důchodu – jakým způsobem jednotlivci popisují události, rozhodnutí, úvahy, které k odchodu do důchodu vedly
- ▶ Koncepce důchodu jako „koruny života“ a její genderová dimenze

Koncepce odchodu do důchodu

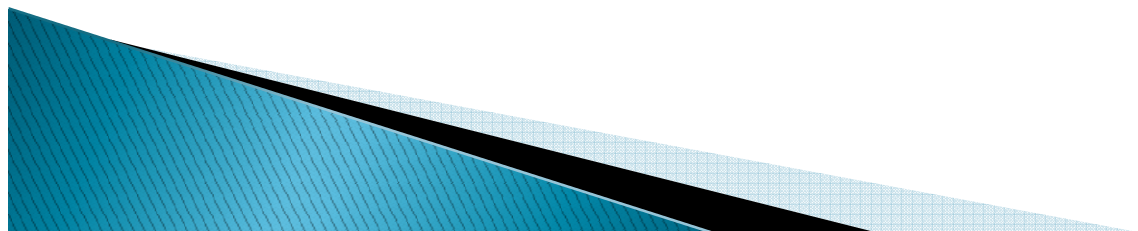
1) Odchod do důchodu jako plynulý přechod bez jasných hranic

- ▶ *„Já jsem šla v padesáti čtyřech. No, takže já jsem ještě dělala potom. Já jsem si říkala, tak si vezmu důchod a budu ještě dělat....Pořád se něco našlo... Tak já jsem dělala to... já měla furt práci. Když jsem neměla tohle, tak jsem měla toho vnuka – Jiřík byl malej. No, tak Jiřík byl v Kladrubech za mnou furt.“ (paní Dagmar, 73 let)*
- ▶ *„No tak já jsem vlastně dělal až do teďka, pořád jako dřív, i když teďka je to jen tak, prostě když se něco potřebuje, někdo má třeba dovolenou nebo marodí, tak tam jdu zaskočit – já jsem taková děvečka pro všechno.“ (pan Josef, 66 let)*

2) Moment odchodu do důchodu jako ztráty smyslu života

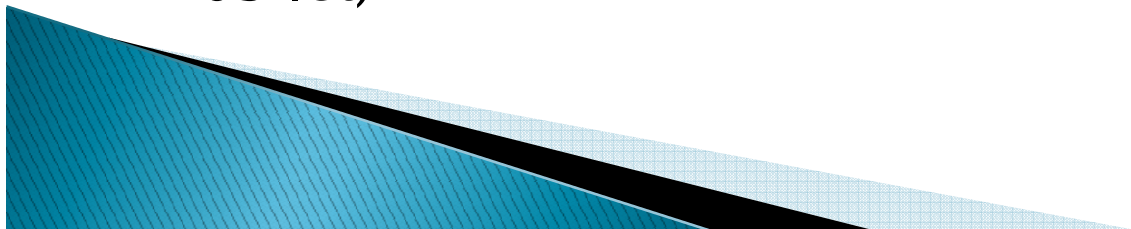
- ▶ *„Já vám řeknu, že to bylo hrozný. Já jsem měla rozchod s přítelem, úmrtí maminky a do důchodu. A myslela jsem, že to nepřežiju. Přišlo na mě taková, ono se to nazývá asi stres. Ale přišli na mě, já jsem bloumala třeba bezvýznamně, říkala jsem: na mě nemluv, já musím brečet, co zase? Mám stres. Ale já jsem nevěděla. Mě bylo jenom líto něco, nevím co. Prostě lítost přišla. Bilance – jestli tu člověk má být. Jestli není opravdu už do šrotu a řeknu vám, že kdyby jsem... žiju tady s dětmi a kdybych měla sebemenší tenkrát náznak, že tady překážím, tak to nevydržíte. To neunesete.“ (paní Eliška, 67 let)*

3) Odchod do důchodu jako formální přechod vynucený okolnostmi

- vymezený okolnostmi, nad kterými necítili kontrolu
- přechod z jednoho formálního statusu do druhého – důležitější než samotný přechod byly události, které ho doprovázely (nemoc, nezaměstnanost, péče o závislého člena rodiny)

„No a právě po tom jsem se vrátila do zaměstnání, když manžel umřel a pak pět lidí pouštěli a já vlastně v té době se mi stal úraz, takže jsem asi osm měsíců marodila, tak se jim to hodilo, tak jsem taky šla. No ale v těch mých letech, jako už v 51, jsem nikde nic nesehnala, protože takhle sehnala jako – jak se říká načerno – ale jako jinak jsem zaměstnání nemohla sehnat. No takže jako mi řekli na pracovním úřadě prý děti jako o ty tři roky dřív. No tak mě do toho uvrtali, tak jsem šla o tři roky dřív do důchodu, takže já přicházím každý měsíc o 700 korun“ (paní Helena, 63 let)

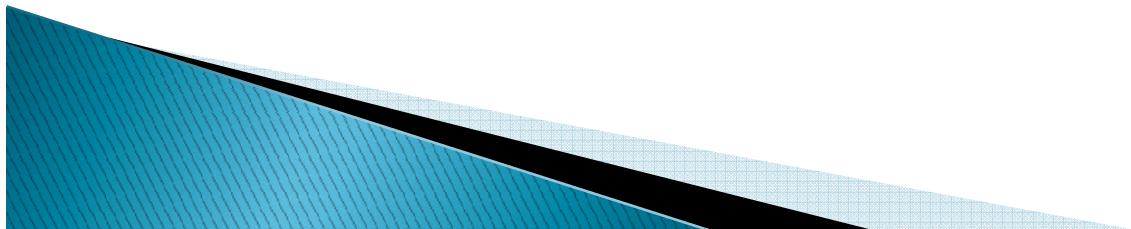

4) Důchod jako „koruna života“

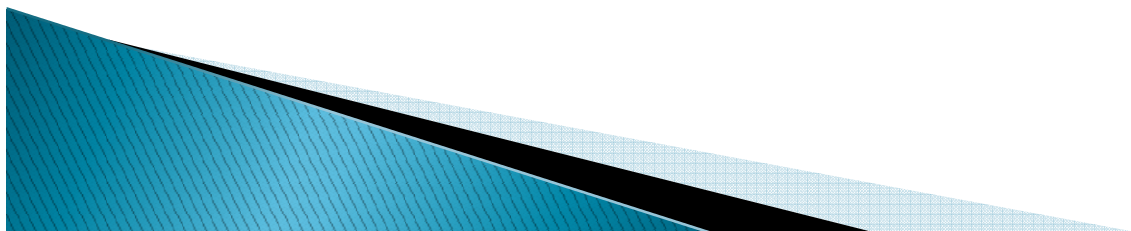
- ▶ možnost pozitivně změnit vlastní život
→ tato změna nabývá různé významy
v kontextu předchozí genderované biografie

■ „čas pro sebe“

„No dobře, no tak já jsem vždycky v životě žila nějak tak, že jsem měla hodně zájmů a bylo mi líto, že jsem to nemohla plnit dostatečně, že jo, protože jsem byla zaměstnaná, měla jsem dost takové povolání velice časově náročné a tak jsem se těšila do důchodu doslova. (paní Anna, 74 let)

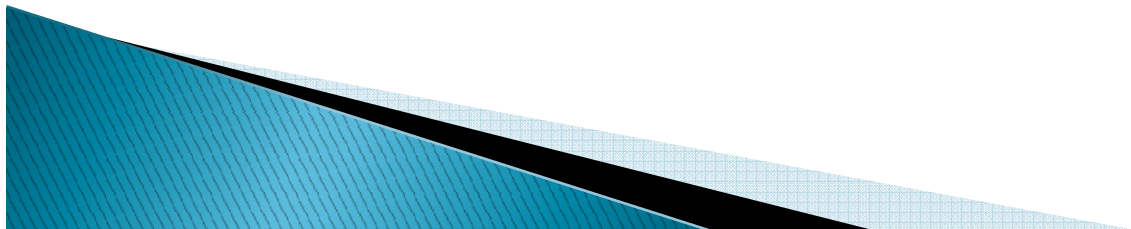

- ▶ „Formálně jsem dospěl věku, takže mám dokonce důchod, ale jaksi, to je další asi zlomový okamžik, protože já, pokud to půjde, tak budu dělat – nechci říct do roztrhání těla – protože to bych nerad, protože přece jenom ta práce je poměrně psychicky náročná...Jsem dosáhl důchodového věku, dokonce mi byl vyměřen důchod a jako řada lidí, kolega tady odtad' okamžitě odešel do důchodu s nadšením, protože má asi nějakého koníčka nebo co. To já žádného koníčka velkého nemám. Za druhé bydlím doma s manželkou, její dcerou, která tam je teda přes léto, ale to je tři čtvrtě roku, jejím manželem, jejich dítětem, takže jsem radši v práci (smích). Nemám tak silného koníčka, abych nahradil tu práci, ne že bych byl nějaký pracovní maniak, ale nevadí mi to, dělám to rád a do důchodu se.... pasivně se do důchodu rozhodně nechystám. (Petr, 66 let)

Závěr

- ▶ Různé významy tranzice odchodu do důchodu
- ▶ Ideje „třetího věku“ rezonují ve výpovědích seniorů/seniorek → jednotlivci ale mají různé zdroje a možnosti je naplnit
- ▶ Význam tranzice ustavován v kontextu předchozí genderované biografie

Děkuji za pozornost

jmarhan@kss.zcu.cz

